

زمینه‌ی روانشناسی هیلگارد

«ویراست جدید»

نویسندگان

● ریتا ال. اتکینسون

(دانشگاه کالیفرنیا، سان دیه‌گو)

● ریچارد سی اتکینسون

(دانشگاه کالیفرنیا، سان دیه‌گو)

● ادوارد ای. اسمیت

(دانشگاه میشیگان)

● داریل ج. بلم

(دانشگاه کرنل)

● سوزان نولن - هوکسما

(دانشگاه میشیگان)

مترجمان

● دکتر محمدنقی براهنی

● دکتر بهروز بیرشک

● مهرداد بیک

● دکتر رضا زمانی

● دکتر سعید شاملو

● دکتر مهرناز شهرآرای

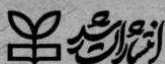
● دکتر یوسف کریمی

● نیسان گاهان

● مهدی محی‌الدین

● دکتر کیانوش هاشمیان

ویراستار: دکتر محمدنقی براهنی

تهران - ۱۴۰۳

سخنی با شما مدرس محترم و دانشجوی عزیز

چندی است که همه، شاهد کاهش شمارگان چاپ در کتاب‌های دانشگاهی هستیم و نظاره‌گریم که چگونه شمارگان کتاب‌ها که زمانی نه‌چندان دور با هزارگان چاپ می‌شد، اکنون با صدگان منتشر می‌گردد. آیا فکر نمی‌کنید که با این روند رو به افول، چنین شتابان به کجا می‌رویم؟

شما مدرس محترم ممکن است صرفاً به خاطر کمک به دانشجو و صرفه‌جویی در هزینه تهیه کتاب به آنان توصیه کنید که به جای خرید کتاب، از کپی بخش‌هایی از آن استفاده کنند و یا شما دانشجوی عزیز ممکن است بپندیشید که با اقدام به کپی از روی کتابی، هزینه‌ای کمتر برای تهیه کتاب پرداخت کرده‌اید و هر چند که اغلب چنین نیست، اما نتیجه و حاصل کار چیزی جز نابودی فرهنگ و عدم رغبت به ارائه دستاوردهای جدید در عرصه علم نخواهد بود.

لطفاً بیایید به آینده کشورمان و فرزندانمان بیشتر ببندیشیم و به آینده علم و دانش در کشور عزیزمان «ایران» که زمانی مهد علم و ادب بود بیشتر بها دهیم و در مقابل آیندگان از خود سلب مسئولیت نکنیم. و در نهایت با ترویج استفاده از کپی و PDFهای غیرمجاز که بدون رضایت نویسنده و مترجم و ناشر تهیه می‌گردد:

۱. موجب ترک کار و بی‌انگیزگی از فعالیت فرهنگی و بروز مشکلات و خسارت‌های جبران‌ناپذیر به قشر فرهنگی جامعه نشویم.
۲. باعث ورشکستگی صنعت نشر کشور و به دنبال آن بیکاری قشر عظیمی از کارکنان این عرصه از ناشر تا حروفچین، طراح و صحاف و... نگردیم.
۳. و سرانجام افرادی غالباً ناآگاه و به ندرت ناآرست را تشویق به کار نامشروع و خلاف قانون نکرده، خود و خانواده و فرزندان آنان را دچار عواقب ارتزاق از راه حرام و تعدی به حقوق دیگران نسازیم.

زمینه‌ی روانشناسی هیلگارد / نویسندگان ریتا ال. اتکینسون... [و دیگران]؛ مترجمان محمدنقی براهنی... [و دیگران]؛ به‌ویراستاری محمدنقی براهنی. - تهران: رشد، ۱۴۰۳.

ISBN 978 - 964 - 7537 - 89 - 6

۷۶۸ ص. مصور، جدول. فهرستنویسی براساس اطلاعات فیپا. عنوان اصلی: Hilgard's introduction to psychology, 13 th ed. 2000

۱. روان‌شناسی. الف. اتکینسون، ریتا، L. Atkinson, Rita. ب. هیلگارد، ارنست روپیکوت، ۱۹۰۴ - م، Hilgard, Ernest Ropiequet. ج. براهنی، محمدنقی، ۱۳۱۱ - ۱۳۸۱، مترجم. د. عنوان.

۸۲ ز ۹ / ۱۲۱ BF ۱۵۰ کتابخانه ملی ایران ۳۴۷۳۱ - ۸۴ م

حق چاپ محفوظ است

زمینه‌ی روانشناسی هیلگارد

«ویراست جدید»

نویسندگان

مترجمان

- ریتا ال. اتکینسون • ریچارد سی. اتکینسون • ادوارد ای. اسمیت
• داریل ج. ایم • سوزان نولن - هوکسما
• دکتر محمدنقی براهنی • دکتر بهروز بیرشک • مهرداد بیک
• دکتر رضا زمانی • دکتر سعید شاملو • دکتر مهرناز شهرآرای
• دکتر یوسف کریمی • نیسان گاهان • مهدی محی‌الدین
• دکتر کیانوش هاشمیان

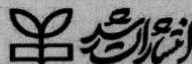
ویراستار: دکتر محمدنقی براهنی

چاپ هفدهم: زمستان ۱۴۰۳ — شمارگان ۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: کارنگ

مدیر اجرایی: مختار صحرانی

ویراستاری: گروه علمی رشد

مرکز نشر و پخش کتاب‌های روان‌شناسی و تربیتی

ساختمان مرکزی

خیابان انقلاب، خیابان شهدای ژاندارمری، بین خیابان دانشگاه و خیابان ابوریحان، شماره ۴۱، تلفن: ۶۶۴۰۴۴۰۶

فروشگاه

میدان انقلاب، روبروی سینما بهمن، خیابان منیری جاوید (اردیبهشت)، شماره ۷۲، تلفن: ۶۶۴۱۰۲۶۲، ۶۶۴۹۸۳۸۶، ۶۶۴۹۷۱۸۱

تهران - ۱۴۰۳

www.ketab.ir

پیشگفتار ناشر

استقبال پرشور و شوق‌انگیز دانشجویان و اساتید محترم دانشگاه‌ها از کتاب زمینه روانشناسی ترجمه مرحوم دکتر محمدنقی براهنی و همکاران که آن را به چاپ بیست و دوم و شمارگان تراکمی بیش از صد هزار نسخه رسانده است، ناشر را بر آن داشت که ویراست‌های بعدی کتاب مزبور را نیز جهت چاپ و نشر آماده سازد. بنابراین براساس آخرین ویراست کتاب و دستنوشته‌هایی که در اختیار انتشارات رشد قرار گرفته بود و نیز آنچه بعداً تحویل گردید، کار آماده‌سازی کتاب آغاز شد.

با این حال، به دلایل مختلف، چاپ این ویراست تازه کتاب زمینه روانشناسی با تأخیر همراه شد که اساساً ناشی از عوامل بیرون از اختیار انتشارات بود که از دلایل آن ضایعه درگذشت دکتر براهنی در رأس این عوامل قرار داشت. در این باره یادآوری همین نکته بس که در چاپ‌های قبلی کتاب، وجود استاد گره‌گشای بسیاری از پیچیدگی‌ها، مضیقه‌ها و نارسایی‌های اعم از پیش‌بینی‌شدنی و غیرمنتظره بود، اما فقدان ایشان ما را و همگان را، از نعمت آن وجود سخت‌کوش و نکته‌بین محروم ساخت.

بر صاحبان خرد و کسانی که با روند چاپ و نشر کتب وزین و معتبر علمی آشنا هستند به‌خوبی روشن است که پردازش، یکسان‌سازی و هماهنگی متن کتابی همچون زمینه روانشناسی با ترجمه جمعی از اساتید برجسته این رشته که هر یک نیز سبک و سیاقی خاص خود در برگردان متن اصلی به

فارسی دارند، کاری بود پس عظیم و طاقت‌فرسا که با وجود و حضور مرحوم دکتر براهنی و تلاش مجذاته و صبر و حوصله بی‌مثال ایشان در انجام تام و تمام کار و تحویل اثری ناب و خالص به دانشجویان و اساتید گرانقدر، میسر و ممکن می‌گردید. بنابراین فقدان ایشان از این جهت نیز همانند دیگر جنبه‌ها، ضایعه‌ای بی‌بدیل بود؛ چه نخستین گام در راه چاپ ویراست‌های بعدی کتاب، یافتن فرد مناسبی بود تا با برخورداری از همان دقت نظر و همت و رعایت همان ملاحظات روانشاد دکتر براهنی بتواند این مهم را به سامان رساند.

آنچه به قلم توانا و پخته‌ی مرحوم براهنی در اختیار بود و نکته‌سنجی‌ها و باریک‌بینی‌های او، همه و همه مدت‌ها ناشر، مترجمان و نزدیکان ایشان را با این تردید و صرافت دچار کرده بود که مبادا مراحل باقیمانده کار آن‌گونه که شایسته و درخور نام و آوازه‌ی وی بود، محقق و عملی نگردد. از سوی دیگر این نگرانی نیز وجود داشت که رهاکردن حاصل مرارت‌های دوران پایانی زندگانی پرکار آن استاد فرهیخته به یک معنا وانهادن عرصه به فرصت‌طلبانی باشد که نه دل در گروی دانش و بویژه روانشناسی دارند و نه سودای ارتقای علمی دانشجویان را.

باری، هم ناشر و هم مترجمان، رهاسازی حاصل تلاش‌های شادروان براهنی را غفلتی دور از انصاف و ضایعه‌ای برای جامعه علمی کشور می‌دانستند و هرچند قرارگرفتن در جایگاه ایشان را کاری نه چندان خرد می‌دانستند، اما پس از ریزنی‌ها و مشورت‌های عدیده و به‌ویژه پس از کسب موافقت سرکار خانم دکتر نسرين براهنی فرزند آن مرحوم و نماینده خانواده، سرانجام مقرر شد تا کار بر زمین مانده کتاب زمینه روانشناسی توسط یار و همکار دور و نزدیک آن شادروان، یعنی جناب آقای نیسان گاهان که خود از جمله مترجمان کتاب بوده و از نزدیک با مرحوم دکتر براهنی حشر و نشر داشتند پیگیری و به سرانجام رسد. ایشان نیز به حق در این باره از هیچ کوششی دریغ نداشتند و ناشر وظیفه خویش می‌داند از زحمات و تلاش مسئولانه آقای گاهان در این باره تقدیر و تشکر نماید.

آنچه که هم‌اینک در محضر خوانندگان ارجمند، دانشجویان گرامی و استاد محترم قرار دارد، ترجمه آخرین متن موجود کتاب زمینه روانشناسی در زمان حیات خود مرحوم دکتر براهنی است که در دسترس ایشان بوده و در این باره ذکر دو نکته ضروری است.

اول) یکی از نارسایی‌های موجود در چاپ‌های پیشین زمینه روانشناسی، انتشار آن در دو مجلد مجزا بود. این کار که بنا به ضرورت‌هایی صورت گرفت، موجب شده بود تا بسیاری از مطالب پراهمیت و لازم که اشراف بر آنها برای دانشجو و استاد ضروری می‌نمود از جمله دسترسی به منابع، واژه‌نامه پایانی، نمایه‌ها و... به جلد دوم منحصر گردد. خوشبختانه با تلاش همکاران ما، این نارسایی برطرف گردید و کتاب اینک همچون اصل انگلیسی آن در یک مجلد در اختیار خواننده قرار می‌گیرد.

دوم) مرحوم دکتر محمدنقی براهنی در آماده‌سازی آثار علمی، همواره نکته‌سنجی‌ها و باریک‌بینی‌هایی زاید بر وصف داشت و برای پالودن هر گونه کمی و کاستی مخصوصاً از کتاب حاضر از هیچ کوششی فروگذار نمی‌کرد. آنچه به‌ویژه برای ایشان حایز اهمیت بسیار بود، آگاهی از دیدگاه‌ها و نقطه‌نظرات دانشجویان و اساتید محترم بود. بنابراین به همان ترتیب، ناشر و مترجمان نیز آماده دریافت نظرات اصلاحی و تکمیلی خوانندگان ارجمند می‌باشند.

بی‌تردید چاپ و نشر کتاب زمینه روانشناسی در نزدیک به دو دهه پیش نقطه عطف و تحولی در حیطه روانشناسی کشور بود. این مهم جز با تلاش مستمر دکتر براهنی ممکن نمی‌شد. اینک برای نخستین بار است که ویراستی تازه از کتاب، بی‌حضور ایشان منتشر می‌گردد. امیدواریم که این آخرین اثر که ثمره سالیان دراز تلاش مستمر علمی و تحقیق و پژوهش اوست، مناسب و درخور نام و آوازه و صیت و سنت ایشان باشد.

فهرست

پیشگفتار ناشر	۹
فهرست	۱۱
پیشگفتار متن فارسی (ویراست سوم)	۱۹
پیشگفتار متن فارسی (ویراست دوم)	۲۱
پیشگفتار متن فارسی (ویراست اول)	۲۳
پیشگفتار نویسندگان بر آخرین ویراست	۲۷
پیشگفتار ویراست دوازدهم متن انگلیسی	۳۱
سخنی با دانشجو	۳۳
بخش اول: روانشناسی کوششی علمی و انسانی ۲۷	
فصل اول: ماهیت روانشناسی (دکتر محمدنقی براهنی) ۳۹	
● گستره‌ی روانشناسی	۴۲
● خاستگاههای تاریخی روانشناسی	۴۴
○ فطری‌نگری در برابر تجربه‌گرایی	۴۴
○ آغاز روانشناسی علمی	۴۵
○ ساخت‌گرایی و کارکردگرایی	۴۵
○ رفتارگرایی	۹
○ روانشناسی گشتالت	۱۱
○ روانکاوی	۱۹
○ تحولات نوین	۲۱
● رویکردهای معاصر در روانشناسی	۲۳
○ رویکرد زیست‌شناختی	۲۷
○ رویکرد رفتاری	۳۱
○ رویکرد شناختی	۳۳
○ رویکرد روانکاوی	۳۳
○ رویکرد پدیدارشناختی	۳۳
○ پیوند رویکردهای روانشناختی با رویکردهای زیست‌شناختی	۳۳
● شیوه‌ی پژوهش در روانشناسی	۳۳
○ فرضیه‌سازی	۳۳
○ آزمایش	۳۳
○ روش همبستگی	۳۳

- مکانیسم دفاعی و مقابله با فشار ۵۰۸
- حل و فصل فشار روانی ۵۱۳
- فنون رفتاری ۵۱۴
- فنون شناختی ۵۱۵
- تغییر رفتار سنج الف ۵۱۶
- بحث روز روانشناسی: ۵۱۶
- آیا پندارهای خوشبینانه آدمی، نقش مثبتی بر سلامت او دارند؟ ۵۱۶
- چکیده‌ی فصل ۵۱۸
- اصطلاحات اصلی فصل ۵۱۸
- پرسشهایی برای تأمل ۵۱۹
- منابعی برای مطالعه‌ی بیشتر ۵۱۹

فصل پانزدهم: روانشناسی ناپهنجاری (دکتر کیانوش هاشمیان) ۵۲۱

- رفتار ناپهنجار ۵۲۳
- تعریف ناپهنجاری ۵۲۳
- پهنجاری چیست؟ ۵۲۴
- طبقه‌بندی رفتار ناپهنجار ۵۲۵
- رویکردهایی به اختلال روانی ۵۲۷
- اختلالات اضطرابی ۵۲۸
- اختلالات وحشتزدگی ۵۲۹
- شناخت وحشتزدگی و ازدحام هراسی ۵۳۰
- هراس ۵۳۲
- شناخت هراس ۵۳۳
- اختلال وسواس فکری - عملی ۵۳۳
- شناخت اختلال وسواس ۵۳۵
- اختلال هیجان یا خلق ۵۳۶
- افسردگی ۵۳۶
- اختلال دوقطبی ۵۳۷
- مرزهای پژوهش روانشناختی: ۵۳۸
- افسردگی و خودکشی ۵۳۸
- شناخت اختلال‌های هیجان یا خلق ۵۳۹
- اختلال گسستگی هویت ۵۴۱
- اسکیزوفرنی ۵۴۳
- مشخصات اسکیزوفرنی ۵۴۳
- شناخت اسکیزوفرنی ۵۴۴
- اختلال شخصیت ۵۴۸
- شخصیت جامعه‌ستیز ۵۴۸
- شناخت شخصیت جامعه‌ستیز ۵۴۹
- اختلال شخصیتی مرزی ۵۵۰
- شناخت شخصیت مرزی ۵۵۱
- تعامل عوامل روانی - زیستی و اختلال روانی ۵۵۲
- جنون به عنوان محملی برای دفاع حقوقی ۵۵۲
- بحث روز روانشناسی: ۵۵۳
- آیا برچسب «کم‌توجهی / بیش‌فعالی» بیش از واقعیت تشخیص داده می‌شود؟ ۵۵۳
- چکیده‌ی فصل ۵۵۵

- ماهیت بشر از دیدگاه رفتارگرایی ۴۶۸
- روزیایی رویکرد رفتارگرایی ۴۶۹
- نبرد انسان‌گرایی ۴۶۹
- اندازه‌گیری همخوانی خود واقعی یا خود آرمانی ۴۷۱
- ماهیت بشر از دیدگاه انسان‌گرایی ۴۷۲
- روزیایی رویکرد انسان‌گرایی ۴۷۳
- نبرد شناختی ۴۷۳
- نظریه سازه شخصی کلی ۴۷۴
- خویشواره (طرحواره خود) ۴۷۵
- نظریه طرحواره جنسیت هم ۴۷۶
- روزیایی رویکرد شناختی ۴۷۷
- ث روز روانشناسی: ۴۷۸
- فرزید هنوز زنده است؟ ۴۷۸
- فصل ۴۸۰
- ضاحات اصلی فصل ۴۸۰
- نهایی برای تأمل ۴۸۱
- منابعی برای مطالعه‌ی بیشتر ۴۸۱

فصل هفتم: فشار روانی، آسیب‌شناسی روانی و درمان ۴۸۳

- چهاردهم: فشار روانی، سلامت و مقابله با فشار (نیسان گامان) ۴۸۵
- نیهای رویدادهای تنش‌زا ۴۸۷
- رویدادهای آسیبی ۴۸۸
- بهارپذیری ۴۸۹
- پیش‌بینی‌پذیری ۴۸۹
- آرایش با محدودیتهای شخصی ۴۹۰
- عارضه‌های درونی ۴۹۲
- شبهای روانشناختی به فشار روانی ۴۹۲
- اضطراب ۴۹۲
- خشم و پرخاشگری ۴۹۴
- خودمردگی و افسردگی ۴۹۴
- اختلال شناخت ۴۹۵
- شبهای فیزیولوژیایی به فشار روانی ۴۹۶
- پاسخ جنگ یا گریز ۴۹۶
- فشار روانی و پرتاقتی ۴۹۷
- فشار روانی بر سلامت ۴۹۸
- راهی پژوهش روانشناختی: ۵۰۱
- به کمک تدابیر روانشناختی می‌توان بر بیماری سرطان ۵۰۱
- میر گذاشت؟ ۵۰۱
- جی‌های پاسخ به تنش ۵۰۳
- نظریه روانکاوی ۵۰۳
- نظریه رفتارگرایی ۵۰۳
- نظریه شناختی ۵۰۳
- الگوی سنج الف ۵۰۵
- ته‌ای مقابله ۵۰۷
- مقابله‌ی مساله‌مدار ۵۰۷
- مقابله‌ی هیجان‌مدار ۵۰۷

۱۱	• نگرش
۱۲	○ همسازی نگرشها
۱۳	○ کارکردهای نگرش
۱۶	○ نگرش و رفتار
۱۷	○ نظریه‌ی ناهماهنگی شناختی
۱۸	• جاذبه‌ی میان فردی
۲۱	○ جاذبه‌ی عشقی / جنسی و عشق
۲۳	○ راهبردهای پیوندجویی و جفت‌یابی
۲۴	مرزهای پژوهش روانشناختی:
۲۴	انگیزگی بیرونی و ایجاد هوس
۲۵	بحث روز روانشناسی:
۲۵	آیا ریشه‌های تفاوت‌های جنسیتی در جفت‌جویی اساساً ناشی از تکامل است یا یادگیری اجتماعی؟
۲۷	• چکیده‌ی فصل
۲۹	• اصطلاحات اصلی فصل
۲۹	• پرسشهایی برای تأمل
۲۹	• منابعی برای مطالعه‌ی بیشتر
۳۱	فصل هجدهم: تعامل اجتماعی و نفوذ اجتماعی (دکتر یوسف کریمی)
۳۳	• حضور دیگران
۳۳	○ آسان‌سازی اجتماعی
۳۵	○ فردیت‌زدایی (نافردي شدن)
۳۷	○ مداخله‌ی ناظران
۴۰	مرزهای پژوهش روانشناختی:
۴۰	نوع دوستی
۴۱	• متابعت و مقاومت
۴۱	○ همسویی با اکثریت
۴۳	○ نفوذ اقلیت
۴۴	○ اطاعت از مراجع قدرت
۴۸	○ قدرت موقعیت
۵۰	○ تمرد و طغیان
۵۲	• درونی‌سازی
۵۲	○ پیام قانع‌ساز (توغیب‌کننده)
۵۵	○ گروه‌های مرجع و همانندسازی
۵۶	• تصمیم‌گیری جمعی
۵۷	○ قطبی شدن گروهی
۵۸	○ گروه‌اندیشی
۶۰	بحث روز روانشناسی:
۶۰	اثرات سیاست جبران مثبت است یا منفی؟
۶۲	• چکیده‌ی فصل
۶۴	• اصطلاحات اصلی فصل
۶۴	• پرسشهایی برای تأمل
۶۴	• منابعی برای مطالعه‌ی بیشتر
۶۵	پیوست: روشهای آماری و اندازه‌گیری (دکتر محمدنقی براهنی)
۶۶	• آمار توصیفی

۵۵۶	• اصطلاحات اصلی فصل
۵۵۶	• پرسشهایی برای تأمل
۵۵۷	• منابعی برای مطالعه‌ی بیشتر

فصل شانزدهم: روشهای درمان (نیسان گاهان) ۵۵۹

۵۶۱	• زمینه‌ی تاریخی
۵۶۱	○ نخستین بیمارستانها
۵۶۳	○ تسهیلات درمانی نوین
۵۶۵	○ متخصصانی که به رواندرمانی می‌پردازند
۵۶۵	• شیوه‌های رواندرمانی
۵۶۶	○ درمانهای روانکاری
۵۶۷	○ رفتاردرمانی
۵۷۱	○ رفتاردرمانی شناختی
۵۷۳	○ درمانهای انسان‌گرا
۵۷۴	○ رویکرد التقاطی
۵۷۵	○ گروه‌درمانی و خانواده‌درمانی
۵۷۸	○ درمان کودکان
۵۷۸	• اثربخشی رواندرمانی
۵۷۸	○ ارزیابی رواندرمانی
۵۷۹	○ مقایسه رواندرمانی‌ها
۵۸۰	○ عاملهای مشترک میان رواندرمانی‌ها
۵۸۱	مرزهای پژوهش روانشناختی:
۵۸۱	پاسخ‌دارونمایی
۵۸۲	• درمانهای زیستی
۵۸۲	○ داروهای رواندرمانبخش
۵۸۵	○ درمان با ضربه برقی تشنج‌آور
۵۸۵	○ تلفیق درمانهای روانشناختی و زیستی
۵۸۶	• اثرات فرهنگ و هویت جنسی بر درمانگری
۵۸۷	• تأمین بهداشت روانی
۵۸۷	○ منابع محلی و درمانگران غیرحرفه‌یی
۵۸۸	○ چگونه به بهداشت روانی خود کمک کنیم
۵۹۰	بحث روز روانشناسی:
۵۹۰	آیا سازمان الکلی‌های گمنام (AA) در جلوگیری از می‌بارگی (اعتیاد به الکل) کارآیی دارد؟
۵۹۱	• چکیده‌ی فصل
۵۹۳	• اصطلاحات اصلی فصل
۵۹۳	• پرسشهایی برای تأمل
۵۹۳	• منابعی برای مطالعه‌ی بیشتر

بخش هشتم: رفتار اجتماعی ۵۹۵

۵۹۷	فصل هفدهم: شناخت اجتماعی و احساسات اجتماعی (دکتر یوسف کریمی)
۵۹۹	• نظریه‌های شهودی درباره‌ی رفتار اجتماعی
۶۰۰	○ طرحواره
۶۰۴	○ تصور قالبی
۶۰۷	○ اسندها
۶۱۱	○ تفاوت‌های فرهنگی در فرایند اسناد

۶۷۵	● ضریب همبستگی	۶۶۷	○ توزیع فراوانی
۶۷۵	○ همبستگی گشتاری	۶۶۷	○ شاخص‌های گرایش مرکزی
۶۷۶	○ تفسیر ضریب همبستگی	۶۶۹	○ شاخص‌های تغییرپذیری
۶۷۹	فهرست موضوعی	۶۷۱	استنباط آماری
۶۹۱	واژه‌نامه توصیفی	۶۷۱	○ جامعه نمونه
۷۱۷	واژه‌نامه	۶۷۱	○ توزیع پهنجار
۷۲۷	نامنامه	۶۷۳	○ مقیاس‌بندی داده‌ها
۷۳۳	منابع	۶۷۳	○ درجه‌ی معرف‌بودن میانگین
۷۶۵	دکتر محمدنقی براهنی: بزرگمردی فروتن	۶۷۳	○ معناداری تفاوت

چند عنوان کوتاه و بسیار خواندنی

بحث روز روانشناسی		مرزهای پژوهش روانشناختی	
۶۱	آیا آدمی طبیعتاً خودخواه است؟	۵۸	۱. اول: رویکردهای میان‌رشته‌یی
۹۶	پرخاشگری آدمی: برخاسته از عوامل زیستی است یا محیطی؟	۷۷	۲. دوم: روانشناسی ملکولی
۱۳۳	والدین در رشد فرزندان خود چقدر نقش دارند؟	۱۲۵	۳. سوم: اثرات مراقبت‌های روزانه (مهد کودک)
۱۷۲	برای درمان درد مزمن آیا می‌توان شبیه‌فیوژنها را به کار برد؟	۱۶۳	۴. چهارم: گوش و چشم مصنوعی
۲۰۷	رشد ادراک آیا فرایندی فطری است یا اکتسابی؟	۱۸۰	۵. پنجم: تسکین درد، در دستی که دیگر وجود ندارد
۲۴۶	چه عواملی موجب احساس خواب می‌شود؟	۲۲۶	۶. ششم: تحکیم حافظه در خواب آری یا نه
۲۷۸	آیا هراس، برخاسته از آمادگی فطری یا پاسخی است شرطی؟	۲۷۷	۷. هفتم: دستگاه‌های عصبی مرتبط با شرطی‌شدن ترس
۳۱۵	آیا خاطرات سرکوب شده اعتبار دارند؟	۳۰۷	۸. هشتم: آیا مداوای گیاهی برای زوال حافظه امکان دارد؟
۳۵۲	آیا زبان است که هدایت فکر را برعهده دارد یا بالعکس؟	۳۲۱	۹. نهم: موضع‌یابی زبان در مغز
۳۹۰	آیا جهت‌گیری جنسی امری فطری است یا جامعه به آن شکل می‌دهد؟	۳۸۹	۱۰. دهم: نقش‌پذیری
۴۱۹	آیا هیجاناتی مثبت برای آدمی مفید است؟	۴۰۰	۱۱. یازدهم: کاربرد برانگیختگی در دروغیابی
۴۵۰	آیا آزمونهای هوش، استعداد را درست نشان می‌دهند؟	۴۴۴	۱۲. دوازدهم: راه دور و دراز بررسی شخصیت
۴۷۸	آیا فروید هنوز زنده است؟	۴۶۷	۱۳. سیزدهم: پیامهای عصبی و شخصیت
۵۱۶	آیا پنخارهای خوشبینانه آدمی، نقش مثبتی بر سلامت او دارند؟	۵۰۱	۱۴. چهاردهم: آیا به کمک تدابیر روانشناختی می‌توان بر بیماری سرطان تأثیر گذاشت؟
۵۵۳	آیا برجسب «کم‌توجهی / بیش‌فعالی» بیش از واقعیت تشخیص داده می‌شود؟	۵۳۸	۱۵. پانزدهم: افسردگی و خودکشی
۵۹۰	آیا سازمان الکلی‌های گمنام (AA) در جلوگیری از می‌بارگی (اعتیاد به‌الکل) کارایی دارد؟	۵۸۱	۱۶. شانزدهم: پاسخ دارونمایی
۶۲۵	آیا ریشه‌های تفاوت‌های جنسیتی در جفت‌جویی اساساً ناشی از تکامل است یا یادگیری اجتماعی؟	۶۲۴	۱۷. هفدهم: انگیزتگی بیرونی و ایجاد هوس
۶۶۰	اثرات سیاست جبران مثبت است یا منفی؟	۶۴۰	۱۸. هجدهم: نوع‌دوستی